

PRIMA CARTE DESPRE CREAȚIA ARTISTICĂ A ROMILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: „LEONID CEREPSOVSKI: «MĂ MÂNDRESC CĂ SUNT ȚIGAN»» (Chișinău: Cartdidact, 2019. 364 p.)

Prezența romilor în viața politică, economică, socială și culturală în majoritatea țărilor europene reprezintă actualmente un fenomen fără precedent. Contextul politic european după al doilea război mondial, dar mai ales începând cu anii 1990 și deschiderea treptată a frontierelor spre Est permite să fim martori și uneori actori ai acestei construcții identitare. „Glasul Romilor” despre care se tot scrie și vorbește încă din perioada interbelică s-a construit lent și în circumstanțe politice și sociale nu întotdeauna clare. Studiul Dr. Svetlana Procop e o piesă a acestui puzzle istorico-etnografic neterminat despre construcția identitară și cultura romilor din Republica Moldova.

Scopul studiului Dr. Procop este de a valorifica rolul lui Leonid Cerepovschi în cultura imaterială a romilor. Studiul monografic al Dr. Svetlana Procop este o sursă științifică inedită pentru studiile române, desfășurate în spațiul est european. Autoarea studiului face o analiză diacronică și sincronică-cronologică a activităților profesionale ale lui Leonid Cerepovschi, urmând să apară monografia, care este o anchetă biografică desfășurată despre una dintre personalitățile marcante de etnie romă din Republica Moldova. Numele lui Leonid Cerepovschi în mare parte este legat de formarea Ansamblului de țigani din Moldova (1972). Autoarea monografiei a expus istoria și premisele formării Ansamblului de țigani din Moldova, a relatat despre primele spectacole, perioada de succes cu turnee artistice, perioada critică pentru ansamblu, anii de renaștere etc. Materialul se bazează pe documentele de arhivă, precum și analiza evaluărilor în presa republicană. Majoritatea surselor bibliografice sunt interviuri cu Leonid Cerepovschi, articole despre activitatea sa în domeniul promovării artei coregrafice și interpretative române din Republica Moldova în presa periodică din perioada sovietică și recentă. Ansamblul a fost creat după o anumită asemănare teatrului-studio „Romen” (Moscova) în repertoriul căruia se combină cântecul, dansurile, scenele dramatice și genul povestirii. Cartea este dedicată împlinirii a 81 de ani de la nașterea unei per-

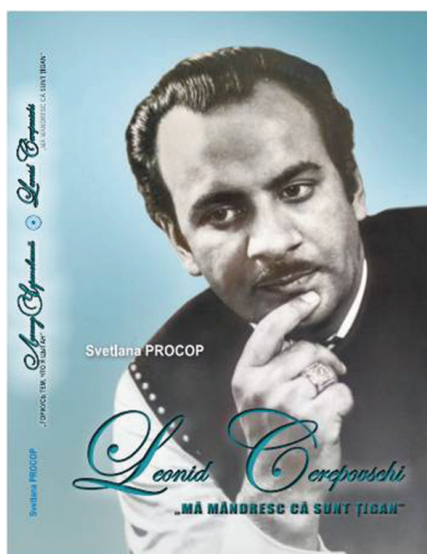
sonalități notorii din Republica Moldova – Leonid Cerepovschi, artist emerit al Republicii Moldova, promotor al culturii romilor din Moldova.

De altfel, este important că în lucrare se vorbește și despre crearea Secției de Istorie și Cultură a Romilor la Institutul de Cercetări Interetnice al AȘM (1991–2006). Acest lucru creează o imagine integrală a începutului cercetării științifice în domeniul romologiei. În lucrare se relatează și despre modul în care autorul monografiei a dat naștere ideii cărții, ceea ce l-a determinat să o scrie. Drept urmare, autorul a demonstrat întregul proces de la începutul ideii cărții până la publicarea acestui studiu. Această imagine integrală este completată de raportarea la etapele principale ale dezvoltării romologiei în Republica Moldova.

Decizia S. Procop de a urmări în capitolul „Copilăria” modul în care tragediile globale din trecut (al Doilea Război Mondial, „Holocaustul romilor” și deportarea în Siberia), care au afectat copilăria lui Leonid Cerepovschi, au influențat formarea personalității sale și, în continuare, destinul creativ, pare logică și interesantă. Ne-a părut foarte interesant să urmărim nu numai viața și cariera lui L. Cerepovschi, ci și realitățile vieții de zi cu zi din perioada sovietică. Lucrarea conține detalii interesante asupra modului în care cetățenii sovietici i-și petreceau timpul liber, ce interese aveau, etc.

În același timp, este de apreciat posibilitatea de a compara percepția culturii dansului țigănesc în diferite regiuni ale URSS și Moldovei sovietice, modul în care imaginea romilor a fost transmisă maselor prin creația lui L. Cerepovschi, cum a fost percepută de mass-media sovietică și de public. Această lucrare oferă o oportunitate de a înțelege, într-o oarecare măsură, modul în care autoritățile centrale și republicane din Uniunea Sovietică au urmărit politica națională cu privire la romi, ce posibilități și interdicții privind imaginea „romilor sovietici” puteau exista în arta sovietică de masă.

În această privință, ar fi interesant să comparăm politica oficială a autorităților sovietice cu privire la romi și modul în care aceasta s-a corelat cu activi-

tatea trupelor de teatru și dans din URSS. De altfel, merită să fim atenți la faptul că autorul a abordat un subiect legat de cultura romă. Pentru prima dată țigani sovietici au primit acordul autorităților de a se împlini creativ pe scena oficială oriunde în URSS. Leonid Cerepovski și ansamblul său nu au rămas în afara acestui proces. S. Procop a putut, într-o oarecare măsură, să demonstreze cum la nivel republican colectivul de creație al romilor sub conducerea lui L. Cerepovski s-a implicat în renașterea culturală a romilor sovietici.

Publicarea numeroaselor fotografii și extrase din ziare din diferite perioade și regiuni ale URSS despre performanțele trupelor de creație conduse de L. Cerepovski completează foarte bine lucrarea. Lucrarea S. Procop poate fi folosită atât ca o colecție de

documente despre creația lui L. Cerepovski cât și ca o colecție de documente despre viața de zi cu zi, jurnalism, critică de arte din perioada sovietică.

Consider un mare avantaj și merit al lucrării includerea acestei cărți în seria „Patrimoniul cultural al romilor din Republica Moldova”. Prima cartea a acestei serii este promițătoare deoarece multe subiecte din viața culturală a romilor din Republica Moldova sunt puțin studiate. Studiul reprezintă o sursă științifică importantă pentru cercetătorul interesat. Lucrarea este prezentată în două limbi: în română și în rusă, ce îi va asigura o gamă mai largă de cititori.

Victor DAMIAN

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7499-1220>